



Beste leden en relaties,

De musse valle van 't dak, deze uitdrukking was de afgelopen week vaak te horen. De buitentemperatuur liep op naar tropische -niet Nederlandse- waarden.



Vroeger waren het vaak de boeren die over het weer klaagden en mopperden. Zij moesten er dan ook dagelijks mee om weten te gaan. Daarom kennen we ook allemaal het gezegde: *Wanneer de boeren niet meer klagen, nadert het einde der dagen.*

We gaan er toch nog maar even niet vanuit dat de apocalyps al voor de deur staat. Daarom hebben we deze HWR Nieuwsbrief weer gevuld met de nodige verfrissende heemkundige nieuwtjes en wetenswaardigheden.

Veel informatief leesplezier toegewenst namens de HWR Werkgroep Communicatie.

De Schééper brengt Reusels verleden tot leven.

Vier keer per jaar verschijnt ons kwartaalblad de Schééper met veel lokale verhalen, foto's en speciale weetjes uit ons dorp. Van bijzondere mensen tot vergeten gebeurtenissen. Daardoor kijk je ineens heel anders naar je eigen omgeving. De Schééper is lokaal en herkenbaar en voor iedereen interessant om te lezen. Niet alleen voor de oudere, maar zeker ook voor de jongere generatie. Daardoor blijf je op de hoogte van onze eigen lokale geschiedenis. Binnenkort is het weer zo ver.

In de nieuwe aflevering die de komende week uitkomt, vind je het bijzondere levensverhaal van de 84-jarige Riek van den Oetelaar-Lauwers, de middelste van een drieling die "vanaf haar geboorte ongevraagd veel belangstelling kreeg". Haar herinneringen aan het Kattenbos en het grote gezin Lauwers schetsen een tijd die voor velen nog herkenbaar is, maar voor jongere generaties bijna onvoorstelbaar lijkt.



Daarnaast duiken we in de geschiedenis van het opmerkelijke Mollengilde, dat in de 19e eeuw werd opgericht om de schade van mollen te bestrijden. Ook keren we terug naar het rampjaar 1746, waarin dysenterie vooral de zuidelijke gehuchten trof en het Weijereind de meeste slachtoffers kende. Verder nemen nostalgische brommerverhalen, natuurbeschouwingen, fotovragen en sporthistorie u mee door de vele lagen van ons lokale erfgoed.



Tot slot leest je hoe nazaten van de families Van Gorp en Mollen, afkomstig uit Wisconsin, Reusel bezochten om hun wortels te herontdekken. Zulke ontmoetingen laten zien hoe onze dorpsgeschiedenis reikt tot ver buiten de landsgrenzen.

Voor slechts € 16,- per jaar steun je ons werk én blijf je verbonden met het verleden van Reusel. Door abonnee te worden word je verrast door verhalen van vroeger, die gewoon bij je thuis worden bezorgd. Doe je mee?

Aanmelden kan per e-mail:

adminscheeper@heemkundereusel.nl

Overigens, een abonnement op De Schééper geeft u vier keer per jaar ons kwartaalblad, maar dit houdt géén lidmaatschap in van de Heemkunde Werkgroep Reusel. Beiden staan los van elkaar.

Dauwtrappen in ere hersteld

Onder een zeer gunstig gesternte, geen druppel regen en een aangenaam temperatuurtje, togen een twintigtal fitte HWR-leden de eerste zondag in mei op pad om een oude Nederlandse traditie in ere te herstellen.

Alvorens te starten vanaf het terras MFA De Kei gaf de voorzitter een overzicht van het ontstaan van het idee en de doelstelling ervan, een jaarlijks terugkerend gezinsvriendelijk HWR-evenement voor de hele gemeenschap.



De eerste editie was dus een ware proefloop dauwtrappen met als uitgangspunt de 9 zitbanken van 100-jarige Reuselnaren die als route aan elkaar verbonden waren en dienden als aanknopingspunt tot enige actie, vertier, informatie of een praatje.

De totale afstand bedroeg 10 km maar de deelnemers konden desgewenst ook een gedeelte van 6 of 3 km afleggen dat duidelijk uitgezet was op een kaartje.

Na afloop was er nog de mogelijkheid met elkaar ervaringen uit te wisselen bij een kop koffie in Eetcafé 't Torentje.

Uit de bibliotheek van de HWR

De wereld van schoolmeester Panken

Een portret van het oude Kempenland in de 19e eeuw

Auteur: P Meurkens

Zaltbommel - Kempen uitgevers; 2004; 168p.

In 2004 was het honderd jaar geleden dat Peter Norbertus Panken werd begraven bij de fundamenten van de kerk van Bergeijk. Hij was in 1819 geboren in Duizel, opgegroeid in Bergeijk, werkte tot 1862 als dorpsonderwijzer van Westerhoven en leefde daar nog een kwart eeuw. Terug in Bergeijk schreef hij vanaf 1886 dorpsgeschiedenissen en dagboeken. Aan de hand van de teksten van de schoolmeester schetst dr. Peer Meurkens, antropoloog, een levendig beeld van de samenleving in het negentiende-eeuwse Noord-Brabant. Hoe ging men met elkaar om, wat leerden de kinderen op school, welke betekenis had de Kerk en waaruit bestonden de maaltijden, zijn aspecten die aan bod komen. Dit boeiend geschreven boek werpt een nieuw licht op het Kempenland in de negentiende eeuw.



'Mijne boeken, een wandeling, dat is mijn leven dag in dag uit. Bij zomertijd en schoon weder maak ik natuurlijk de meeste uitstappen, te huis blijvende lees of schrijf ik schier bestendig', zo noteerde Peter Norbertus Panken ergens in het jaar 1867. Hij schreef inderdaad 'schier bestendig': honderd titels van cahiers, boeken en handschriften zijn er bekend over

dorpsgeschiedenissen van het Kempenland, archeologie, volkskunde en autobiografisch werk. Enkele studies werden gepubliceerd zoals *Beschrijving van Bergeik en Volksgebruiken en gewoonten in Noord-Brabant*. Peer Meurkens, die zich al langer met Panken bezig houdt, baseerde zich op zijn zes thematische inleidingen bij *De dagboeken van P. N. Panken 1819-1904. Memorieboek van een Brabantse schoolmeester* [I t/m VI] en nog wat van zijn studies en artikelen, om honderd jaar na de sterfdag van Panken het oude Kempenland van 1820 tot 1900 in beeld te brengen. Hoe nam Panken zijn omgeving waar en hoe ontwikkelde zijn samenleving zich: *De wereld van....* De dorpen waar Panken heeft gewoond, waren zijn geboorteplaats Duizel, Westerhoven waar hij het beroep van dorpsonderwijzer uitoefende en Bergeijk waar hij opgroeide en op latere leeftijd terugkeerde.



Panken in 1903 zittend naast een stoel met urnen.

In dit boek wordt dus de persoonlijke waarneming bestudeerd om (moeilijk traceerbare) historische ontwikkelingen beter te kunnen belichten. De relatie tussen individu en geschiedenis is evident, maar niet zonder risico te duiden. De antropoloog Meurkens doet dit niet onverdienstelijk, al balanceert hij wel eens op de grens van het voor historici toelaatbare. In het kort komt zijn boodschap er op neer dat in het Kempenland van de negentiende eeuw alles hetzelfde bleef wat betreft de uiterlijke verschijningsvormen zoals de sociale structuur van de dorpen, de povere behuizingen en het schamele huisraad, de economie, maar dat mentaal, in de omgang met elkaar, in het onderwijs en door een toenemende greep van de kerk op de samenleving, er juist heel veel

veranderde: *'... een culturele revolutie in de bewegingloze tijden van het donkere zuiden.'* Meurkens bewijst dit door tendensen in de dagboeken van Panken te vergelijken met ontwikkelingen die uit de literatuur naar voren zijn gekomen. Wel jammer dat een overzicht van die literatuur ontbreekt. Maar absoluut een aanrader voor iedereen met interesse in de geschiedenis van de eigen regio.

Uit het HWR archief

Zelfmoord Gerardus Aarts.

[18 oktober 1706]

Proces Verbaalboek Reusel [16 augustus 1866].

Aan den Heer Officier bij de Regtbank te Eindhoven.



Op heden den 16e augustus 1866 des namiddags om twee uren is voor ons Burgemeester der gemeente Reusel verschenen Jan Mollen, landbouwer oud 37 jaren wonende te Reusel, welke mij heeft verklaard dat Gerardus Aarts, zijne zwager oud 55 jaren landbouwer te Reusel, was overleden, waarop ik hem vraagde welke ziekte hij overleden was, waarop genoemde Jan Mollen langzaam antwoorde dat hij het niet goed wist, waarop ik hem vraagde of hij den man dan niet gezien had en toen mij antwoorde dat zijn beenen bloed waren volgens zegge van zijne vrouw van den zolder gevallen was, toen heb ik genoemde Jan Mollen gelast om het lijk ongehindert te laten liggen, dat ik met een Doctor zouw komen zien, daarna heb ik burgemeester den Heer Schoenmakers, doctor te Bladel, onmiddellijk door den veldwachter laten halen om de lijkschouwing te houden, en hebben wij Burgemeester, Doctor en veldwachter ons er naar toe begeven, aldaar in huis gekomen en bevonden den vrouw van den overledenen in den hoek van den haart, daarna heb ik Burgemeester haar gevraagd waar haren overleden man was en zij antwoorde dat die in

zijn bed lag, waarna den Heer Schoenmakers zich bij den overledenen op het bed begaf en tot schouwing overging, maar door de duistere ligging niet genoegzaam kon onderzoeken, gelaste voornoemde Doctor om het lijk van het bed af te halen, hetwelk onmiddellijk gebeurde, en aldaar bevond dat G Aarts een blauwe ring om den hals had, waarop genoemde Doctor verklaarde dat dien ring veroorzaakt was door een touw, met den welke hij hem had verhangen en dat dit de oorzaak van zijn overlijden was, hierna heb ik Burgemeester aan zijne huisvrouw Maria Adams gevraagd hoe en wanneer zulks had plaatsgehad, en verklaarde mij dat zij des voormiddags in het veld had gewerkt en tegen den middag tehuis kwam en terwijl hare man een weinig ziek was naar het bed ging zien en hem al daar dood vond hangende aan een touw welk zij had doorgesneden, en een weinig bloed uit zijne mond op zijn beenen was gevallen hetgeen wij Burgemeester, Doctor en veldwachter in die hoedanigheid hebben bevonden.

Beeld & Geluid opent 'Schatkamer' voor heel Nederland: ruim 700.000 programma's gratis online

Heel Nederland kan vanaf nu kosteloos terugkijken en terugluisteren in een van de grootste media-archieven ter wereld. Het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid (afgekort Beeld & Geluid) heeft de zogeheten *Schatkamer* gelanceerd: een online platform met meer dan 700.000 radio- en televisieprogramma's, unieke opnames en historische films.



Beeld & Geluid-directeur Eppo van Nispen tot Sevenaer opent de Schatkamer met minister Rianne Letschert van OCW.

Met de lancering wil Beeld & Geluid een breed publiek toegang geven tot het audiovisuele geheugen van Nederland, in een jaar waarin 75 jaar Nederlandse televisie wordt herdacht. Via de

website www.schatkamer.nl kunnen bezoekers zelf op zoek naar bekende en vergeten programma's uit de Nederlandse omroepgeschiedenis. Het aanbod loopt van klassiekers als Swiebertje, Het Klokhuis en Sonja tot radiofavorieten zoals Met het Oog op Morgen en Jan-Willem Start Op.

Naast televisie en radio bevat de Schatkamer ook Polygoonjournaals, amateurfilms en bijzonder historisch beeldmateriaal, zoals de opening van het academisch jaar in Amsterdam uit 1905.

Het aanbod in de Schatkamer groeit continu. Nieuwe titels worden toegevoegd via onder meer de zogenoemde 'out of commerce'-regeling en via afspraken met rechthebbenden. Het archief bestrijkt de periode 1920 tot 2020. Downloaden is niet toegestaan; alles is alleen te bekijken of te beluisteren in de browser.



Over Reusel vinden we onder meer een NTS-Journaal van 23 augustus 1966 met een item over Botersmokkel bij Reusel.



En uiteraard is ook de legendarische uitzending van Showroom uit 1982 terug te vinden, waarin D'n Ouwen Taaie (Jan Lavrijsen) zijn 100ste verjaardag met het hele dorp viert.

Bijna 2 miljoen collectiestukken online bij Erfgoed Brabant

Erfgoed Brabant Cloud nadert een bijzondere mijlpaal: bijna 2 miljoen collectiestukken zijn inmiddels online te vinden. Dat betekent dat steeds meer objecten, foto's, video's, audiobestanden, boeken en archiefstukken digitaal toegankelijk en doorzoekbaar zijn voor iedereen die meer wil ontdekken over het Brabantse erfgoed.



Een resultaat om enorm trots op zijn. Want dit is helemaal te danken aan de inzet van alle aangesloten erfgoedinstellingen in Brabant, die hier samen aan bijdragen.

Jaarverslag BHIC 2025 – Op koers

Onlangs verscheen het BHIC-jaarverslag 2025, *Op koers*. Daarin wordt teruggekeken op een jaar waarin samen met vrijwilligers, partners en bezoekers verder is gebouwd aan de ambities van het BHIC: als genealogisch centrum van Brabant, als digitale voorloper binnen de archiefwereld en als plek waar Brabantse verhalen en beelden uit de archieven tot leven komen. Van verdiepend onderzoek door fellows tot podcasts en filmbeelden voor een breed publiek — er is het afgelopen jaar veel gerealiseerd. Dat was mede mogelijk dankzij de betrokkenheid en steun van alle vrijwilligers, partners en bezoekers.



Het jaarverslag geeft een uitvoerig beeld van alle activiteiten van het BHIC op gebied van erfgoed en is voor elke heemkundige de moeite van het lezen waard: <https://is.gd/ft0IL7>

Rikken nu officieel Immaterieel Erfgoed

Het Rikken is toegetreden tot de inventaris Immaterieel Erfgoed van het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland. Dat werd bekend gemaakt op het WK Rikken. Het WK Rikken werd georganiseerd op het provinciehuis in 's-Hertogenbosch. Uit handen van Commissaris van de Koning, Ina Adema, kreeg de stichting Rikken een certificaat.



Ook dit bewijst nog maar eens dat Rikken zoveel meer is dan een strategisch kaartspel. Rikken is ook en misschien wel vooral sociaal verkeer. Aan keukentafels, in kantines en bij kampioenschappen: het verbindt generaties en brengt mensen samen.

Een potje Rikken is een ritueel van kaartspelers, die met elkaar aan tafel gaan en de week doornemen onder het genot van een hapje en een drankje. Al generaties lang wordt het kaartspel doorgegeven en verbindt het families en vrienden. Het heeft zijn oorsprong in Brabant en Limburg en is nauw verwant aan whist en bridge. Een belangrijk onderdeel van het spel is dat de regels verschillen per locatie en soms zelfs per vriendengroep.

De Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland is een groeiend en open overzicht van tradities, festiviteiten, ambachten, rituelen, gebruiken en andere culturele praktijken in Nederland. In de inventaris vind je meer dan 400 vormen van immaterieel erfgoed.

Nieuwsgierig naar welk immaterieel erfgoed nog meer op de inventaris staat? Bekijk de lijst op de website van KIEN:

<https://www.immaterieelerfgoed.nl/nl/immaterieelerfgoed>.

Wa zidde gij nou? D'r is nog zat hoop vur 't Brabants dialect

Op 12 mei 2026 verscheen *Superbrabants*, een boek van taalonderzoeker Kristel Doreleijers, over het nieuwe Brabantse hyperdialect. Het gaat over jongerentaal, *New Kids* en je thuis voelen in je dialect. Dialect dood? Onder jongeren juist springlevend! Superbrabants laat zien hoe belangrijk taal is voor het vormen en uiten van je identiteit aan de hand van alledaagse voorbeelden. Als je denkt aan het Brabants, dan denk je aan gezelligheid en carnaval, friet en worstenbroodjes, *New Kids* en Snollebollekes. Ook als je niet uit Brabant komt, want de films, series en sketches waarin het Brabants wordt geïmiteerd zijn in heel Nederland populair.



Dialecten dreigen te verdwijnen. Ook in Brabant groeien steeds minder jongeren op met een dialect, maar ze willen wel Brabants klinken. Hun overdreven hyperdialect wekt de ergernis van oudere dialectsprekers, maar de jongeren zijn er keitrots op. Het is hun manier om te laten horen waar ze vandaan komen en waar ze zich thuis voelen.

RHCE aangesloten bij Oorlogsbronnen.nl

De historische collectie van Zuidoost-Brabant is vanaf nu aangesloten bij [Oorlogsbronnen.nl](https://oorlogsbronnen.nl). Daarmee worden belangrijke regionale bronnen over de Tweede Wereldoorlog beter online vindbaar en toegankelijk voor een breed publiek.

Oorlogsbronnen is hét online startpunt voor iedereen die meer wil weten over de Tweede Wereldoorlog in Nederland. Het platform brengt miljoenen bronnen, afkomstig uit meer dan 250 archieven, musea en erfgoedinstellingen, samen en verbindt deze rondom gebeurtenissen, personen en plaatsen.

Door deelname van het Regionaal Historisch Centrum (RHCE) aan dit netwerk worden ook de Eindhovense en regionale verhalen onderdeel van deze landelijke context. De bronnen blijven fysiek op locatie in Eindhoven beheerd, maar worden via Oorlogsbronnen gekoppeld aan andere collecties, waardoor nieuwe verbanden en inzichten kunnen ontstaan.



Affiche uit 1945

Met deze stap draagt het RHCE bij aan het vergroten van het gebruik van historisch bronnenmateriaal over de Tweede Wereldoorlog uit haar collectie. We nodigen iedereen uit om de verhalen uit Zuidoost-Brabant te ontdekken, zowel via de RHCE website als via [Oorlogsbronnen.nl](https://oorlogsbronnen.nl).

Nieuws vanuit de Kempencollectie



Verschillende musea en heemkundekringen uit de Kempen waaronder ook onze HWR hebben zich verenigd in de Kempencollectie. Via de gezamenlijke website <https://kempencollectie.nl/> kun je digitaal grasduinen tussen ruim 40.000 objecten.

Regelmatig zullen er in deze nieuwsbrief berichten van onze partners te vinden zijn.

Heemkundekring Pladella Villa Bladel

Aankondiging tentoonstelling Beeld, Geluid en Spel

Stap terug in de tijd en ontdek de fascinerende ontwikkeling van beeld, geluid en spel. Deze tentoonstelling neemt je mee langs de geschiedenis van apparaten die generaties hebben gevormd: van foto- en filmcamera's tot oude spelcomputers en muziekspelers. Beleef hoe technologie zich heeft ontwikkeld van eenvoudig en analoog naar geavanceerd en digitaal.

Ontdek hoe mensen vroeger speelden, muziek luisterden en herinneringen vastlegden, en vergelijk dat met hoe we dat vandaag de dag doen.



Elke woensdag van 3 juni tot en met 5 augustus van 13:00u – 16:00u.
Entree € 2,50.
Bleijhoek 57,
5531 BL Bladel.

Een nostalgische reis van vroeger tot nu.

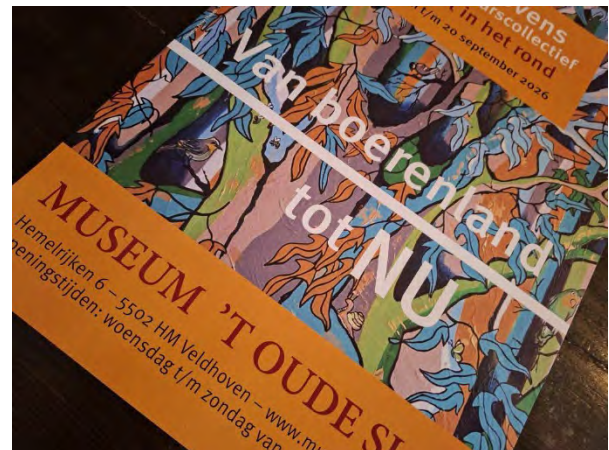
Museum 't Oude Slot

'Van boerenland tot NU'

Er is nu een nieuwe expositie te bekijken in Museum 't Oude Slot. Thema en titel van de expo is Van Boerenland tot NU. Er worden werken getoond van 'Kunst in het rond Veldhoven', een

collectief van zelfstandige kunstenaars die in Veldhoven wonen, daar over een atelier beschikken, of anderszins een verbintenis met Veldhoven hebben. De tentoonstelling loopt tot en met zondag 20 september 2026.

Nog geen eeuw geleden bestond Veldhoven uit vier dorpskernen, omringd door schrale zandgronden waarop hard werd gewerkt; op het land, in de opkomende maakindustrie of onvermoeibaar in kleinschalig thuiswerk. Het was een streek van aanpakkers, waar het leven werd bepaald door de seizoenen en de noodzaak om vooruit te komen. Vandaag de dag is datzelfde Veldhoven uitgegroeid tot een moderne, internationale hightechgemeente, waarin mensen uit alle windstreken en delen van de wereld samenleven en werken. Een ontwikkeling van formaat. Zichtbaar in het landschap en voelbaar in de samenleving.



De kunstenaars van Kunst in het Rond hebben zich door deze spectaculaire transformatie laten inspireren. Zo'n dertig Veldhovense makers – ieder met een eigen handschrift – verkennen met een fascinerende expositie in uiteenlopende vormen het thema Van Boerenland tot NU. Schilderkunst, fotografie, objecten en gemengde technieken: de variatie in materiaalgebruik, invalshoeken en verbeelding is groot. Juist die diversiteit maakt deze expositie tot een verrassende ontdekkingsstocht. Kom je kijken? Laat je op het mooiste plekje van Veldhoven verrassen door hoe verleden en heden hier samenkomen in beeld.

Museum 't Oude Slot ligt aan de Hemelrijken 6 in Veldhoven. Geopend: woensdag tot en met zondag van 13.00 – 17.00 uur.

Nieuwsbrieven

Deze maand ontving het HWR secretariaat diverse nieuwsbrieven van collega verenigingen. Deze zijn hier te lezen:

Nieuwsbrief Erfgoed Brabant – mei 2026:
<https://t.ly/JVYs8>

Nieuwsbrief Brabants Heem – mei 2026:
<https://t.ly/TASZI>

Nieuwsbrief Erfgoed Brabant Verhalen – mei 2026:
<https://t.ly/Ocy-g>

Nieuwsbrief Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot – mei 2026:
<https://t.ly/OocNh>

Nieuwsbrief Erfgoedhuis Veldhoven – mei 2026:
<https://t.ly/L2ko1>

Nieuwsbrief Heemkundekring Amalia van Solms Baarle-Nassau/Hertog – mei 2026:
<https://t.ly/ga6qJ>

Nieuwsbrief Brabant-Collectie | Tilburg University – mei 2026:
<https://t.ly/Z20yg>

Nieuwsbrief Brabants Historisch Informatie Centrum – mei 2026:
<https://t.ly/3beNO>

Nieuwsbrief CBG | Centrum voor Familiegesciedenis – mei 2026:
<https://t.ly/1sWvY>

Mededelingenblad Heemkundekring Weerderheem Valkenswaard – mei 2026:
<https://t.ly/ziL1l>

Nieuwsbrief Heemkundekring Tilborch – mei 2026:
<https://t.ly/YQq52>



Wil jij onze nieuwsbrief ook regelmatig ontvangen stuur dan een email naar secretaris@heemkundereusel.nl

Ook voor afmeldingen mailen naar secretaris@heemkundereusel.nl

Deze HWR nieuwsbrief en oudere afleveringen zijn terug te lezen in een archief op onze website:
heemkundereusel.nl/nieuwsbrief.html

Een kanarie in de kolenmijn



Kanarie in een kooi

De uitdrukking “dat is een kanarie in de kolenmijn” wordt vooral gebruikt als aanduiding voor een vroegtijdig alarmsignaal dat waarschuwt voor groot gevaar. De zegswijze gaat terug op de tijd dat mijnwerkers letterlijk een kanarie in een kooitje meenamen als ze zich ondergronds begaven. De kleine vogeltjes zijn veel gevoeliger voor giftige gassen dan mensen. Stierf het vogeltje dan kon dat er dus op wijzen dat er zich ergens een lek bevond.

De kanaries redden op deze manier soms het leven van mijnwerkers. Doordat ze het leven gaven werden de mijnwerkers immers gewaarschuwd en hadden zij nog tijd genoeg om zich uit de voeten te maken en onderzoek te laten doen naar een eventueel lek. Handig, want het gevaarlijke koolmonoxidegas (CO), destijds ook wel kolengas genoemd omdat het gas in mijnen geregeld voorkomt, is kleur- en reukloos waardoor het met de menselijke zintuigen lastig op te sporen is. De kanarie fungeerde dus eigenlijk als soort CO-meter.

Na verloop van tijd werd de kanarie in de kolenmijn een ‘gevleugelde’ uitdrukking met als betekenis (indicatie voor) ‘gevaar’ of ‘alarm’. Ook in het Engels is de uitdrukking bekend: *the canary in the coal mine*. De bekende Engelse rockband *The Police* bracht in 1980 zelfs een nummer uit met die titel.



Een mijnwerker met een kanarie in een kooitje, gebruikt om koolmonoxidegas mee op te sporen, 1928

In het verleden zijn ook wel andere dieren ingezet om schadelijke gassen mee op te sporen. In plaats van kanaries namen mijnwerkers bijvoorbeeld ook wel eens muizen mee naar beneden. Later werd deze methodes vervangen door benzinelampen. Aan de hoogte van het vlammetje van de lamp kon men zien hoeveel percentage mijngas er ongeveer aanwezig was.

Zoals te zien op onderstaande foto kunnen ook konijnen soms van nut zijn. Dit konijn werd in maart 1970 bijvoorbeeld ingezet in een productiecentrum voor chemische wapens in de Verenigde Staten om gaslekken op te sporen:



Bron: Historiek